

Rajavartiolaitoksen esikunta
Oikeudellinen osasto

27.07.2018

Sisäministeriö
Hallinto- ja kehitysosasto

Sisäministeriön lausuntopyyntö 27.6.2018 (SMDno-2018-1339)
Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö 27.6.2018 (LVM/701/03/2018)

Hallituksen esitys sähköisen viestinnän palveluista annetun lain ja julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt sisäministeriöltä ja Rajavartiolaitokselta lausuntoa lakiehdotuksista, joilla mahdollistettaisiin uudenlaisen laajakaistaisen langattoman viranomaisviestintäpalvelun tarjoaminen palvelumallilla, jossa verkko-operaattorina toimii kilpailutuksen perusteella valittu kaupallinen teleyritys ja palveluoperaattorina Suomen Erillisverkot Oy (ERVE) tai sen tytäryhtiö. Lakiehdotusten tarkoituksena on luoda malli, jossa aikakriittinen viranomaisviestintä tapahtuisi kaupallisten teleoperaattorien verkoissa ja jolla korvattaisiin VIRVE-verkko, joka on käytössä tällä hetkellä.

Rajavartiolaitoksen esikunta, joka toimii myös sisäministeriön rajavartiolaitososastona toimittaa lausuntonsa sisäministeriölle ministeriön yhteisen lausunnon kokoamista varten. Lausunto toimitetaan samalla tiedoksi liikenne- ja viestintäministeriölle.

Suunnitellulla muutoksella on suuri merkitys Rajavartiolaitokselle. Rajavartiolaitoksen tehtäviä ovat muun muassa rajojen valvonta, rajatarkastukset, rikostorjunta ja meripelastus. Rajavartiolaitos myös valvoo alueellista koskemattomuutta koko Suomen alueella. Rajavartiolaitoksen tehtävät sijoittuvat usein sellaisille alueille, joissa kaupallisten tietoliikenneverkkojen yhteydet ovat heikkoja tai rajallisia. Rajavartiolaitoksen toimiessa muun muassa johtavana meripelastusviranomaisena, nopea ja luotettava viranomaisviestintä on välttämätöntä tämän tehtävän toteuttamiseksi. Haja-asutusalueella Rajavartiolaitoksen tehtäviin kuuluu puolestaan maarajojen valvonta.

Rajavartiolaitos yhtyy hallituksen esitysluonnoksessa esitettyyn näkemykseen siitä, että laajakaistainen viranomaisviestintä parantaisi tilannekuvan tarkkuutta ja edesauttaisi viranomaisten työskentelyä onnettomuus- ja häiriötilanteissa. Rajavartiolaitoksen huomiot uuteen palvelumalliin siirtymisessä liittyvät erityisesti seuraaviin asioihin.

Lakiehdotusten mukaan kaupallisessa tietoliikenneverkossa tapahtuvan viestinnän tulisi verkon kapasiteetin niin vaatiessa, priorisoida viranomaisliittymiä sekä tarvittaessa mahdollistaa se, että viranomaisten välinen viestintä toteutuu muiden liittymien käyttöä rajoittamalla tai estämällä se kokonaan. Tilanteissa, joissa palveluntarjoajan verkko ei ole käytettävissä, viranomaisviestintä ohjataan toiseen saatavilla olevaan tietoliikenneverkkoon. Lakiehdotuksen mukaan tällaisessa tilanteessa viranomainen ei kuitenkaan olisi enää priorisoitu eikä viranomaisviestintää mahdollistettaisi viime kädessä estämällä muita käyttäjiä.

Rajavartiolaitoksen huolena on, että kaupallinen tietoliikenneverkko, joka kilpailutuksen perusteella valitaan, ei ole eikä sitä veloiteta olemaan maantieteellisesti yhtä kattava kuin nykyinen VIRVE-verkko. Tämä voi tarkoittaa sitä, että Rajavartiolaitoksen aikakriittinen viestintä toteutuisi ilman edellä mainittuja viranomaistoimintoja. Tämä saattaa asettaa haasteita erityisesti valtakunnan harvaanasuilla raja-alueilla ja saaristossa suoritettaville virkatehtäville kuten myös onnettomuus- ja muiden häiriötilanteiden hoitamiselle, mikäli viranomaisviestiminen ei onnistu luotettavasti ja ilman viiveitä. Rajavartiolaitos pitää välttämättömänä, että laajakaistaisen viranomaisviestinnän käyttämä verkko on niin maantieteelliseltä kuin sisätiloja koskevalta kattavuudeltaan vähintään yhtä kattava kuin nykyinen VIRVE-verkko (96 %) ja että tätä seikkaa painotetaan riittävästi kilpailutuksessa.

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lakiehdotuksen 250 a §:n mukaan viranomaisviestintään liittyvää verkkopalvelua tarjoaa teleyritys, jonka viranomaisviestintään liittyvän viestintäpalvelun tarjoaja on valinnut hankintamenettelyn perusteella siten kuin julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta annetun lain (10/2015) 13 §:ssä säädetään. Voimassaolevan 13 § 1 momentin mukaan turvallisuusverkon palvelutuottajat voivat käyttää tehtävässään alihankkijaa siinä laajuudessa ja niillä edellytyksillä kuin valtiovarainministeriö tämän lain nojalla päättää. Alihankinnan laajuuden tulee rajoittua vain välttämättömään. Alihankkijaa voidaan käyttää muutoinkin vain siinä laajuudessa, että palvelutuotannon hallinta, ohjaus ja valvonta säilyvät palvelutuottajalla ja että turvallisuusverkon turvallisuus tai palvelutuotannon jatkuvuus ei vaarannu.

Uudistuksen tarkoituksena on siis, että kilpailutuksen perusteella viranomaisviestintä toteutettaisiin yhden teleyrityksen verkossa. Lakiehdotuksessa on sinänsä tuotu esille Ahvenanmaan erilainen telemarkkinoiden rakenne manner-Suomeen verrattuna, mutta tätä asiaa on syytä käsitellä Rajavartiolaitoksen näkökulmasta tarkemmin.

Rajavartiolaitoksella on valtakunnallisena viranomaisena Ahvenanmaalla useita kriittisiä lakisääteisiä turvallisuustehtäviä. Näin ollen viranomaisten välistä aikakriittistä viestintää ei tulisi toteuttaa pelkästään verkkovierailuna ilman viranomaistoimintoja, kuten esityksen perusteluissa tuodaan esille yhtenä vaihtoehtona. Rajavartiolaitoksen toimiessa johtavana meripelastusviranomaisena on välttämätöntä, että esimerkiksi matkustaja-alusta koskevassa onnettomuustilanteessa Rajavartiolaitoksen viranomaisviestintä ohittaa yksittäisen avuntarvitsijan tai sivullisen viestinnän, jotta tilanteesta voidaan saada riittävä tilannekuva ja pelastustoimia voidaan toteuttaa mahdollisimman tehokkaasti. Lisäksi asiasta säädettäessä tulee ottaa

asianmukaisesti huomioon Ahvenanmaan demilitarisointi sekä Rajavartiolaitoksen rooli siellä toimivana aluevalvontaviranomaisena.

Esityksessä ei ole tarkemmin tuotu esille niitä ratkaisuvaihtoehtoja, joilla viranomaisviestintä ratkaistaan Ahvenanmaalla. Ahvenanmaalla toimivilla viranomaisilla on velvollisuus käyttää kyseistä järjestelmää, kun ahvenanmaalaisilla viranomaisilla on vain oikeus käyttää kyseistä järjestelmää.

Rajavartiolaitoksen näkemyksen mukaan sekä lainsäädännössä että valtiovarainministeriössä, jossa alihankkijoista päätetään, tulee huomioida, että Ahvenanmaan erilaisen telemarkkinarakenteen vuoksi on mahdollista, että viranomaisviestintää olisivat tuottamassa kaksi teleyritystä yhdessä tai teleyritys yhdessä pelkästään Ahvenanmaalla toimivan teleyrityksen kanssa. Koska edellä mainitut viranomaistoiminnot vaikuttavat Suomen perustuslaissa olevaan omaisuudensuojaan, näistä tulisi Rajavartiolaitoksen näkemyksen mukaan säätää laissa, vaikka lakiehdotuksen mukaan verkkopalvelun kilpailutuksen yksityiskohdista päätetään erikseen.

Aikakriittinen langaton viranomaisviestintä tulee kokonaisuudessaan siirtymään kaupalliseen verkkoon vasta, kun laajakaistainen viranomaisviestintäpalvelu on saatu kehitettyä ja otettua kokonaisuudessaan käyttöön. Näin ollen viranomaisilla tulee olemaan käytössä kaksi erillistä viestintäkanavaa. Hallituksen esityksessä ei ole otettu kantaa kahden päällekkäisen järjestelmän aiheuttamiin kustannuksiin ja siihen, kenen maksettavaksi nämä tulevat. Rajavartiolaitoksen näkemyksen mukaan olisi tarkoituksenmukaista, että uutta kehitettävää kaupallista viranomaisviestinnän verkkoa ja sen käyttöä koskevat kustannukset katettaisiin siirtymävaiheen aikana suoraan valtion budjetista. Tällä hetkellä jo miltei kolmannes VIRVE-verkon käyttäjien liittymä- ja palvelumaksuista katetaan valtion budjetista osoitetulla alijäämätuella.

Oikeudellisen osaston osastopäällikkö
Hallitusneuvos

Ari-Pekka Koivisto

Ylitarkastaja
Varatuomari

Jenny Kaarnasaari

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Rajavartiolaitos 27.07.2018 klo 13:56. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

JAKELU

Sisäministeriö

TIEDOKSI

Liikenne- ja viestintäministeriö
RVLE / apulaispäällikkö
RVLE / oikeudellinen osasto
RVLE / tekninen osasto